

SREP 2024

Rezultati

December 2024

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: SREP 2024 Rezultati

Številka: december 2024

Kraj: Ljubljana

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja: <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/nadzor-bancnega-sistema/nadzorniska-razkritja/proces-srep>

Uporaba in objava podatkov ter delov besedila
sta dovoljeni le z navedbo vira.

Gradivo je bilo potrjeno na seji Sveta Banke Slovenije
3. decembra 2024.

© Banka Slovenije

This publication is also available in English.

Kazalo

Uvod	4
1 Ocene SREP	5
2 Kapitalske zahteve in presežek kapitala	8
3 Kvalitativne ugotovitve	10
Zaključek	11

Uvod

Proces nadzorniškega pregleda in ocenjevanja (SREP) za leto 2024 kaže, da banke v Sloveniji, tako kot v prejšnjem ciklu, ohranjajo močan kapitalski in likvidnostni položaj ter ostajajo odporne na tveganja.

Banke so letos dodatno okrepile že prej visoko odpornost na različna tveganja in še naprej izkazovale visoko dobičkonosnost, deloma tudi zaradi učinkov režima denarne politike. Nadzorniki so bili pri svojih ocenah previdni, upoštevajoč ključna tveganja za bančni sektor, ki še naprej izhajajo iz zunanjega in notranjega okolja ter omejujejo rast neto obrestne marže.

Čeprav so se nekateri ključni kazalniki finančne stabilnosti, kot so inflacija, tveganje globoke recesije in visoka brezposelnost, izboljšali, pa so banke v letu 2024 še naprej delovale v negotovem okolju zaradi nenehnih makroekonomskih izzivov in geopolitičnih tveganj, ki se še zaostčujejo. Zaradi inherentne negotovosti se geopolitična tveganja na finančnih trgih pogosto ne ocenijo, dokler se ne uresničijo, njihov polni učinek pa se lahko pokaže šele na srednji rok. Posledično ostaja krepitev odpornosti na geopolitične in makroekonomske pretrese ena ključnih prednostnih nalog bančnega nadzora.

Združeni rezultati SREP iz leta 2024 potrjujejo stabilnost povprečne ocene SREP in kapitalskih zahtev ter široko paleto kvalitativnih ukrepov, izdanih bankam za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Skupna ocena SREP je v zadnjem ciklu SREP ostala na ravni iz leta 2023. Banke so izboljšale upravljanje s tveganji na področju poslovnega modela in notranjega upravljanja, kar se je odrazilo v izboljšani povprečni oceni za poslovni model in notranje upravljanje. Večja tveganja so bila prepoznana na področju operativnih tveganj, predvsem na področju kibernetičnih in pravnih tveganj, ki so rezultirala v nekoliko slabši povprečni oceni za operativna tveganja.

Kljub nespremenjeni povprečni oceni SREP so se skupne kapitalske zahteve, ki bodo za banke veljale od 1. 1. 2025 dalje, nekoliko povečale in so na agregatni ravni ocenjene na 15,3 % tveganju prilagojene aktive. Povečanje je posledica višjih kapitalskih blažilnikov na ravni bančnega sistema za 0,6 odstotne točke, kar večinoma izhaja iz višjega proticikličnega blažilnika. Da bi se namreč lahko ustrezno in pravočasno odzvali na povečano geopolitično nestabilnost in makroekonomske spremembe, potrebujemo robustne okvire za ocenjevanje tveganja ter tesno sodelovanje med mikro- in makrobonitetnim nadzorom. To bo banke usmerjalo k vzdrževanju in izboljševanju odpornosti tudi v obdobjih naraščajočih tveganj.

Kvalitativni ukrepi v SREP 2024 so bili izdani predvsem za odpravo pomanjkljivosti na področjih notranjega upravljanja, tveganj za kapital in poslovnega modela. V letošnjem ciklu SREP je bilo podanih več zahtev tudi na področju okoljskih, družbenih in upravljaljskih tveganj (ESG¹).

Na spletni strani Evropske centralne banke sta na voljo **SSM SREP metodologija** za pomembne institucije in **SSM LSI SREP metodologija** za manj pomembne institucije pod neposrednim nadzorom Banke Slovenije.

V nadaljevanju so povzeti rezultati cikla SREP za leto 2024 za banke v Sloveniji.

¹ ESG – Environmental, social and governance.

Skupna ocena SREP (navadno povprečje ocen SREP) je skozi leta dokaj stabilna. V zadnjih letih je opazen trend izboljševanja ocen, skladno s postopno izboljšavo ocen posameznih tveganj. Skupna ocena SREP je v zadnjem ciklu SREP ostala na ravni 2,3² iz leta 2023.

Trend izboljšanja ocen za tveganje poslovnega modela se je nadaljeval tudi v letošnjem ciklu SREP, ko se je ocena izboljšala z 2,4 na 2,3 zaradi večje dobičkonosnosti, višjih obrestnih marž, boljše stroškovne učinkovitosti ter deloma tudi izboljšanja poslovnih strategij. Podprte z ugodnim makroekonomskim okoljem so bile v letu 2024 dosežene nove najvišje ravni dobičkonosnosti – donosnost lastniškega kapitala na ravni sistema se je z 19,5 % konec leta 2023 povečala na 19,9 % konec prvega polletja 2024.

Krepitev notranjega upravljanja in upravljanja s tveganji se je v bankah nadaljevala tudi v letu 2024, ko se je skupna ocena nadalje znižala z 2,6 na 2,5, predvsem zaradi izboljšav na področju delovanja upravljalnih organov v bankah.

Pri tveganjih za kapital se je v letu 2024 zvišalo predvsem operativno tveganje, kar je posledica ugotovitev stresnih testov s področja kibernetske odpornosti, povečanja števila tožb glede kreditov v švicarskih frankih po eni ter izboljšanja kontrolnega okolja na drugi strani. Kreditno tveganje je ostalo na enakem nivoju kot leto poprej, in sicer zaradi ohranjanja nizke vrednosti nedonosnih posojil in izboljšanega kontrolnega okolja. Ocena tržnega tveganja je odražala predvsem izločitev tveganja spremembe kreditnega razmika, ki izhaja iz bančne knjige, zaradi posodobitve metodologije SREP za tržno tveganje. Na zvišano oceno obrestnega tveganja pa so poleg upoštevanja tveganja spremembe kreditnega razmika, ki izhaja iz bančne knjige, vplivale predvsem spremembe v okolju obrestnih mer ter ugotovitve inšpekcijskih pregledov. Skupna ocena kapitalne ustreznosti se je na splošno nekoliko izboljšala predvsem zaradi večje dobičkonosnosti v letu 2023, ki je ob upoštevanju trajnostnih politik dividend in tudi izdaj instrumentov dodatnega kapitala izboljšala kapitalski položaj bank.

Skupna ocena likvidnostnega tveganja je v letošnjem ciklu SREP z 1,8 ostala nespremenjena in na splošno odraža dobro likvidnostno stanje bank. Banke ohranjajo ugoden likvidnostni položaj predvsem zaradi strukture obveznosti, kjer prevladujejo vloge prebivalstva, ki so razpršene in stabilne.

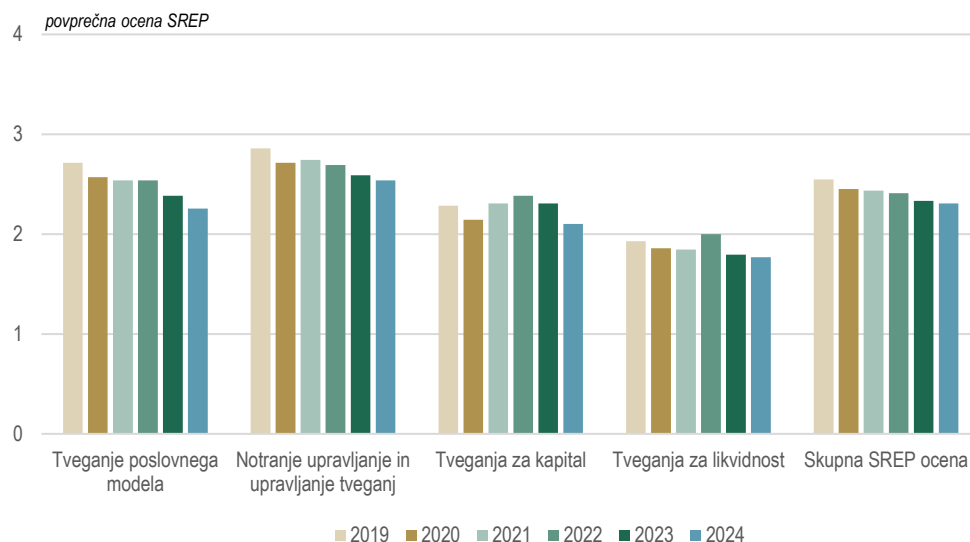
Razvoj ocen po posameznih tveganjih skozi čas je razviden na sliki 1.

² Lestvica ocen SREP:

Ocena	Raven tveganja
1	nizko tveganje
2	srednje nizko tveganje
3	srednje visoko tveganje
4	visoko tveganje

V skladu s smernicami EBA o SREP, skupna ocena SREP, ki se giblje od 1 do 4, odraža nadzornikovo splošno oceno sposobnosti preživetja institucije: višje ocene odražajo večja tveganja za sposobnost preživetja institucije, ki izhajajo iz ene ali več značilnosti njenega profila tveganja.

Slika 1: **Prikaz povprečnih ocen SREP po elementih in skupne ocene SREP po ciklih SREP od leta 2019 do 2024**

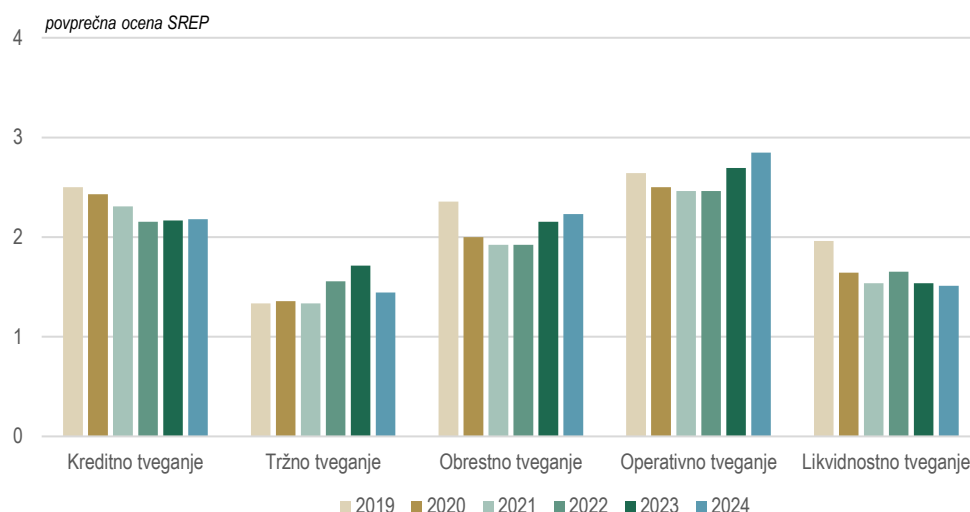

Vir: Banka Slovenije.

Opomba: Podatki v celotnem dokumentu se nanašajo na bančne institucije v Sloveniji na konsolidirani osnovi.

V zvezi z oceno inherentnega tveganja izpostavljamo praktično nespremenjeno oceno kreditnega tveganja za zadnja tri leta, kar je kljub negotovostim na trgu posledica predvsem stabilne kakovosti kreditnega portfelja, ter obraten trend pri oceni obrestnega tveganja zaradi višje izpostavljenosti spremembam obrestnih mer in pri oceni operativnega tveganja, v okviru katerega tudi letos izpostavljamo predvsem pomembnost obvladovanja kibernetnega tveganja.

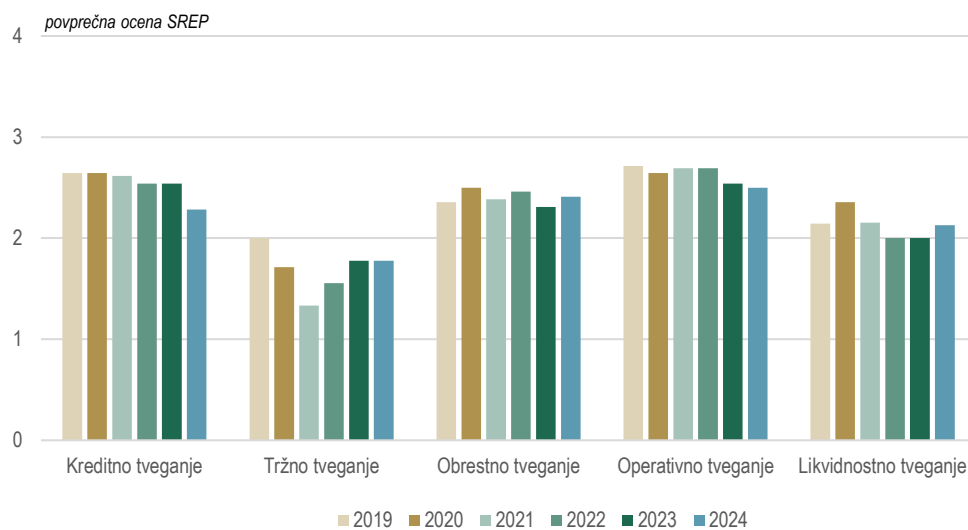
Slika 2: **Povprečna ocena inherentnega tveganja po ciklih SREP od leta 2019 do 2024**

Vir: Banka Slovenije.

Na oceno kontrolnega okolja po posameznih tveganjih vplivajo tako ugotovitve iz stalnega in inšpekcijskega nadzora v tekočem ciklu SREP kot tudi uspešnost bank pri odpravljanju ugotovljenih pomanjkljivosti in nadgradnje kontrolnega okolja. Slednje je vplivalo predvsem na izboljšanje kontrolnega okolja pri kreditnem in operativnem tveganju, ugotovljene pomanjkljivosti na podlagi nadzorniških aktivnosti pa predvsem na poslabšanje kontrolnega okolja pri obrestnem in likvidnostnem tveganju.

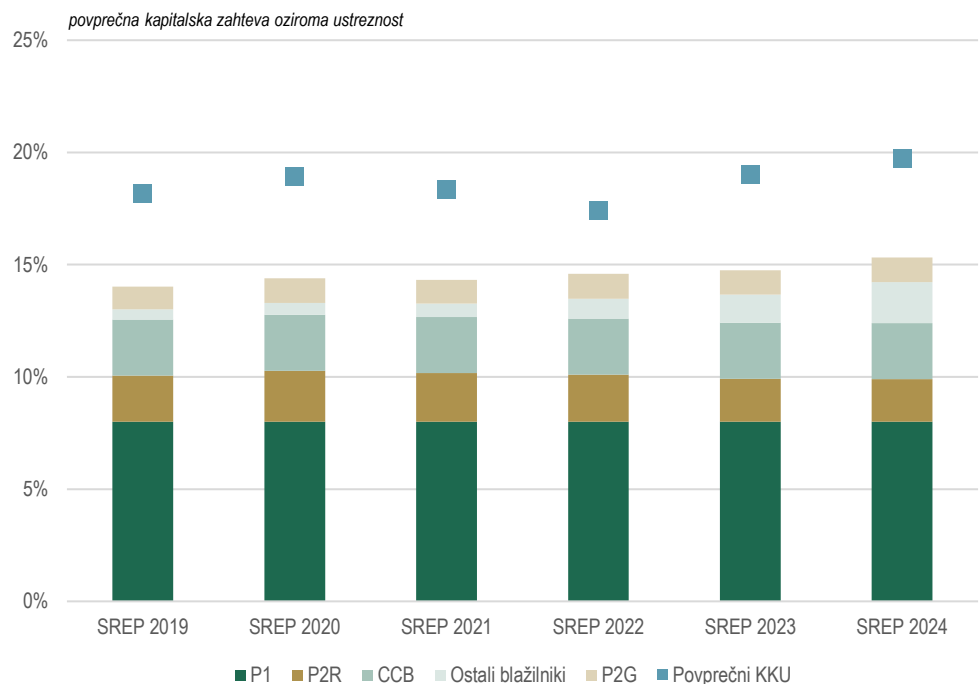
Slika 3: **Povprečna ocena kontrolnega okolja po ciklih SREP od leta 2019 do 2024**

Vir: Banka Slovenije.

Na podlagi procesa SREP za leto 2024 so se skupne kapitalske zahteve, vključno z napotkom o dodatno potrebnem kapitalu, ki bodo za banke veljale od 1. 1. 2025 dalje, nekoliko povečale in so na agregatni ravni ocenjene na 15,3 % tveganju prilagojene aktive. Povprečna raven kapitala vseh bank je konec septembra 2024 znašala nekaj manj kot 20 % tveganju prilagojene aktive. Simulacija presežka kapitala nad kapital-skimi zahtevami za leto 2025 kaže, da bodo vse banke in hranilnice v Sloveniji v januarju prihodnjega leta presegale kapitalske zahteve. Ocenjen presežek skupnega kapitala nad skupno kapitalsko zahtevo, vključno z napotkom za leto 2025, na ravni bančnega sistema znaša 1,5 milijarde evrov.

Slika 4: Povprečje skupnih kapitalskih zahtev in napotka po ciklih SREP od leta 2019 do 2024 s stanjem količnika kapitalske ustreznosti

Vir: Banka Slovenije.

Opomba: Tehtano povprečje s tvegano aktivo; stanje kapitalskih zahtev, oblikovanih v navedenem ciklu SREP, in ocena kapitalskih blažilnikov z veljavnostjo v prihodnjem letu; v zahtevi SREP 2024 je upoštevan proticiklični blažilnik za Republiko Slovenijo v višini 1,0 %, ki ga morajo banke izpolnjevati od 1. 1. 2025 dalje; stanje količnika kapitalske ustreznosti konec leta za leta od 2019 do 2023 oziroma ob tretjem četrtletju za leto 2024.

Z izboljšanjem skupnih ocen SREP v zadnjih štirih letih se posledično znižujejo dodatne kapitalske zahteve (P2R³), ki znašajo 1,9 % tveganju prilagojene aktive. Kljub temu se bodo celotne kapitalske zahteve (OCR⁴) v letu 2025 rahlo povečale zaradi povišanja zahtev po vzdrževanju **kapitalskih blažilnikov** (kapitalski varovalni blažilnik – CCB⁵, ki je določen v skladu z Zakonom o bančništvu, ter makrobonitetni instrumenti – blažilnik za druge sistemsko pomembne banke, blažilnik sistemskih tveganj in proticiklični kapitalski blažilnik), in sicer za 0,6 odstotne točke predvsem zaradi povečanja proticikličnega kapitalskega blažilnika za Republiko Slovenijo.

³ Angl. *Pillar 2 Requirement*.

⁴ Angl. *Overall Capital Requirements*.

⁵ Angl. *Capital Conservation Buffer*.

Napotek o dodatno potrebnem kapitalu (P2G⁶), ki ga morajo institucije izpolnjevati z navadnim lastniškim temeljnim kapitalom (CET1⁷) nad celotno kapitalsko zahtevo, ostaja v zadnjem obdobju stabilen v višini 1,1 %.

Kljub zaostrenim gospodarskim in makroekonomskim razmeram ter vztrajajočim geopolitičnim napetostim bančni sektor ostaja odporen in kapitalsko močan, pri čemer se kapitalska pozicija bank še nekoliko krepi na račun povečane dobičkonosnosti, ki prek zadržanih dobičkov ostaja v bankah in je tako na voljo za kreditiranje gospodarstva.

⁶ Angl. *Pillar 2 Guidance*.

⁷ Angl. *Common Equity Tier 1*.

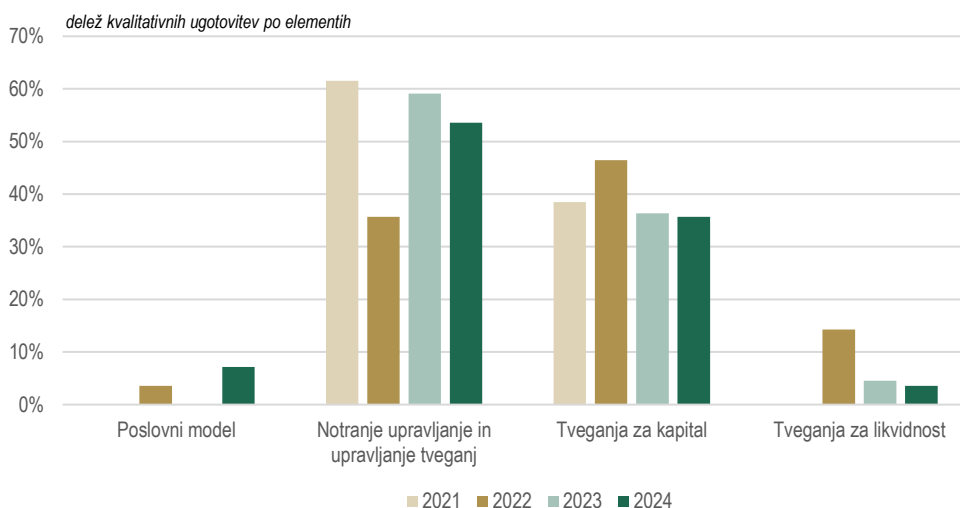
Kvalitativne ugotovitve

Kvalitativne zahteve in priporočila, ki naslavlajo nadzorniške ugotovitve, so bila v ciklu SREP 2024 izdana večini slovenskih bank.

Več kot polovica zahtev in priporočil SREP naslavlja pomanjkljivosti na področju notranjega upravljanja in upravljanja tveganj (54 %), sledijo tveganja za kapital (36 %) in tveganja za poslovni model (7 %).

- Kvalitativne zahteve in priporočila na področju notranjega upravljanja in upravljanja tveganj so bili izdani več kot polovici slovenskih bank. Ugotovitve pri oceni notranjega upravljanja obsegajo predvsem pomanjkljivosti delovanja in sestave nadzornega sveta oziroma uprav, sistema nagrajevanja, delovanja funkcij skladnosti poslovanja in notranje revizije, usklajenost upravljanja na ravni bančne skupine ter upravljanje internih aktov.
- Na področju tveganj za kapital se je delež kvalitativnih zahtev in priporočil nekoliko znižal glede na predhodna leta (posebej 2022). Ugotovitve pri tveganjih za kapital se nanašajo predvsem na načrtovanje kapitala in pripravo strategije ter na področje obrestnega tveganja v bančni knjigi (predpostavke za merjenje, upoštevanje »skritih izgub« iz naslova dolžniških vrednostnih papirjev, merjenih po odplačni vrednosti).
- Na elementu poslovnega modela se je delež kvalitativnih zahtev v tem letu zvišal (kazalniki uspešnosti poslovanja ter rebalans plana ob odstopanju).
- Več zahtev je bilo podanih tudi na področju upravljanja okolijskih, družbenih in upravljavskih tveganj (t. i. ESG), kjer se ugotovitve nanašajo na okvir notranjega upravljanja in tveganj za kapital.

Slika 5: Delež kvalitativnih ugotovitev po posameznih elementih SREP po ciklih SREP od leta 2021 do 2024

Vir: Banka Slovenije.

Zaključek

Rezultati cikla SREP 2024 odražajo odpornost slovenskega bančnega sektorja, hkrati pa poudarjajo obstoječe ranljivosti in nastajajoča tveganja. Na splošno so ocene SREP in kapitalske zahteve v zadnjih nekaj letih stabilne, kar uravnoteži izboljšanje trdnosti bank z okoljem povečanih tveganj. Kljub dobičkonosnosti se banke soočajo s številnimi izzivi, vključno z upočasnjevanjem neto obrestnih prihodkov, stroškovnimi pritiski in nekaterimi slabšimi obeti na ključnih poslovnih področjih.

Nadzorniki ostajamo osredotočeni na prihodnost in bomo vztrajali pri proaktivnem upravljanju s tveganji, saj banke, kljub finančni moči in stabilnosti, ostajajo ranljive na zunanje dejavnike, kot so naraščajoča geopolitična tveganja, tekoči makroekonomski izzivi ter nekateri trendi, kot so digitalizacija, podnebne in demografske spremembe ter grožnja kibernetских incidentov.